

การอภิปราย

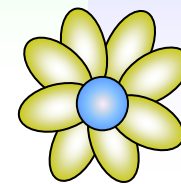
บทบาทของ มสธ.ในการขับเคลื่อนการบูรณาการ
บริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ณ ห้องประชุมใหญ่อาคารพิทยพัฒน์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อ.ปากเกร็ด จ. นนทบุรี

วิทยากร

พลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา

ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการเครือข่าย ป.ป.ช.

ภาคประชาสังคม กรุงเทพมหานคร

เลขาธิการเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม ๘๔ องค์การ
(ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันด้วยมาตรการทางศีลธรรม)

- * อนุกรรมการด้านการศาสนา ในคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- * กรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ/ อนุกรรมการนโยบาย และแผน ในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมฯ
- * อนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน
- * อนุกรรมการด้านวิชาการและคณะทำงาน ในคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ตามแผนแม่บท ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)
- * ประชาสัมพันธ์โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- * นายกสมาคมส่งเสริมภูมิปัญญาเพื่อสังคม/ ประธานกิตติมศักดิ์ สถาบันส่งเสริมภูมิปัญญาเพื่อสังคม
- * ผู้อำนวยการสถาบันสุนทรภู่

ภาคประชาสังคม (Civil Society)

เป้าหมาย เพื่อสร้างสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง อันเป็นแนวคิดที่กว้าง จึงมีค่านิยมหลากหลาย โดยทั่วไปหมายถึง พื้นที่หรือส่วนของสังคม ที่มีประชาชน เป็นผู้แสดงบทบาทหลัก มิใช่ภาครัฐ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยมีกฎหมายรองรับ และ...มิใช่ภาคธุรกิจเอกชน ที่เน้นดำเนินงานโดยมุ่งแสวงหาผลกำไร

พื้นที่ในการประกอบกิจกรรมของภาคประชาสังคม เป็นพื้นที่ของปัจเจกชนที่เป็นอิสระจากรัฐ

ตัวอย่างองค์กรภาคประชาสังคม

สภาประชาชนเพื่อการปฏิรูป (สปช.) เกิดจากการรวมตัวขององค์กรเครือข่ายภาคประชาสังคม มากกว่า ๗๐ องค์กร

เพื่อ... จัดทำร่างข้อเสนอรัฐธรรมนูญ

เปิดประชุมครั้งแรก เมื่อ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗

เป้าหมาย

เพื่อ... ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มอำนาจประชาชน
ด้วยแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปภาคประชาชน

๐ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า

“รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการ
พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตาม**หลักธรรมาภิบาล** เพื่อให้
เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและ
บูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังร่วมกันไปสู่เป้าหมาย
ดังกล่าว”

หลักธรรมาภิบาล

...(ช่วยให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
อย่างยั่งยืน)... ประกอบด้วย ๔ หลักการสำคัญ ได้แก่

๑. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

(New Public Management)

๒. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value)

๓. ประชาธิปไตย (Participatory State)

๔. ความรับผิดชอบทางการบริหาร

(Administrative Responsibility)

ในการประชุมเมื่อ
24 เมษายน 2555
คณะรัฐมนตรี ได้มี
มติเห็นชอบ
ข้อเสนอแผนการ
ส่งเสริมและพัฒนา
ธรรมาภิบาล
ในภาคราชการ เพื่อ
การบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดีอย่าง
ยั่งยืน ตามที่

สำนักงาน ก.พ.ร.
นำเสนอ

ในหลักการที่ ๔ ความรับผิดชอบทางการบริหาร

ประกอบด้วยหลักการย่อย คือ **คุณธรรม/**

จริยธรรม (Morality/Ethics) เป็นเรื่องสำคัญสำหรับ
ข้าราชการ บุคลากรผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ

การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบใน
การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปบนพื้นฐานแห่งศีลธรรม
คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม

ด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย

๘ ประการ

I – Integrity **ซื่อสัตย์** และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง

A – Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมี**จิตบริการ**

M – **Morality** มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม

R – Responsiveness คำนึงถึง**ประโยชน์สุข**ของ

ประชาชนเป็นที่ตั้ง

E – Efficiency มุ่งเน้น**ประสิทธิภาพ**

A – Accountability **ตรวจสอบได้**

D – Democracy ยึดมั่นใน**หลักประชาธิปไตย**

Y – Yield มุ่ง**ผลสัมฤทธิ์**

มาตรา ๗๖ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการ
แผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น
และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตาม**หลักการบริหาร**
กิจการบ้านเมืองที่ดี โดย**หน่วยงานของรัฐ** ต้องร่วมมือ
และช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหาร
ราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้
จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด **เพื่อประโยชน์**
สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้
มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการ
ประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ
และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการ
บริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไป ตาม
ระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมี
มาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการ โดย
มิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่
หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณา ความดี
ความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้
หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวล
จริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ
ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี

(พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙)

กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า

“ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว

ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

โดยมีเป้าหมาย เพื่อ นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และ
ตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนา
คุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้าง
ความสุขของคนไทย

สังคม มีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม

ประเทศ สามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

วิสัยทัศน์เชิงนโยบาย

มุ่งสู่การพัฒนาคน เพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่

Thailand 4.0

โดย...เปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบเดิม ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วย
“นวัตกรรม”

เพื่อ...ให้ทันต่อสภาพการณ์ที่ทั่วโลกมีการแข่งขันกันสูงยิ่งขึ้น
เป็นการเปลี่ยนผ่านจากยุคเกษตรกรรม (1.0)

ยุคอุตสาหกรรมเบา (2.0)

และที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน คือ ยุคอุตสาหกรรมหนัก (3.0)

ไปสู่ยุคนวัตกรรม (4.0) ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี

ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

ฐานในการพัฒนา ต้องไม่ลืมว่า ต้องดำเนินการตาม

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ดังที่กำหนดไว้ใน **วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี**

ซึ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง และ การพึ่งพากันเอง

ประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะ ๒ เงื่อนไข

๓ คุณลักษณะ

○ ความพอประมาณ   ○ ความมีเหตุผล   ○ การมีภูมิคุ้มกัน
ที่ดีในตัว

๒ เงื่อนไข

○ ความรู้

○ คุณธรรม

การจะพัฒนาอะไรก็ตาม ต้องเริ่มจากการศึกษา เพื่อเรียนรู้
สถาบันการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีบทบาทหลัก
โดยต้องไม่ลืม...การมีส่วนร่วมของประชาชน และบทบาท
ของภาคประชาสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มสธ.) เป็น
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่เป็นมหาวิทยาลัยเปิด จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ ปี
๒๕๒๑ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ...ขยายและกระจายโอกาสทาง
การศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชน ดำเนินการสอนด้วยระบบ
การสอนทางไกล เน้นให้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากเอกสารชุดวิชา
และสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่จัดไว้ให้นักศึกษา

มีคติพจน์ว่า “เรียนอย่างมีความสุข จบอย่างมีคุณภาพ
มสธ.ที่ไหน เวลาใด ใครก็เรียนได้”

เจตนารมณ์ของกฎหมาย กำหนดว่า “รัฐต้องส่งเสริม” ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศให้รู้ถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งยังสร้างกลไกสนับสนุนการรวมตัวของประชาชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อต้านคอร์รัปชัน โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐ

นับเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนตื่นตัว เข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเอง ให้มีความเป็นอิสระ เข้มแข็งด้วยตัวเอง และสามารถร่วมมือกับรัฐอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรี อันจะเป็นการ**เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงบทบาทความเป็นเจ้าของประเทศ และเป็นพลเมืองที่กล้าลงมือกระทำ** เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคมอย่างยั่งยืน

ต่อไปประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของ
ประเทศได้อย่างแท้จริง

มสธ. ประสบความสำเร็จดีจากการเปิดโอกาสและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เรียนในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษา โดยในปัจจุบันมีแผน มสธ. ๒๕๔๓ เป็นแผนแม่บทของระบบการสอนทางไกล

แผน มสธ. ๒๕๔๓ ได้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร รองรับภารกิจตามแผนฯ มีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ และปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานเดิม รวมไปถึงการพัฒนาความพร้อมด้านบุคลากร เพื่อรองรับภารกิจด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ในการขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ

อย่างยั่งยืน

เมื่อรัฐบาลชุดปัจจุบัน จัดทำ (ร่าง) กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยมีความเชื่อมโยงกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔) และนโยบายสำคัญของรัฐบาล มสธ. ก็ได้เห็นชอบพิจารณา**ทบทวนแผนแม่บทบริการวิชาการ**แก่สังคม มสธ. ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒) เพื่อปรับเป็น**แผนแม่บทบริการวิชาการ**แก่สังคม มสธ. **ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๘๒)** ให้มีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ และแนวนโยบายของรัฐบาล โดยเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสีย จากทุกภาคส่วน รวม ๑๑ กลุ่ม นับเป็นเรื่องน่าชื่นชม เพราะจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนบทบาทตามภารกิจที่มีอยู่ให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต

સંસદ

